

Extrait du commentaire du Netsi"v sur la Parashat Vaera

Les quatre verbes de la délivrance

La *parashat va'era* commence par l'annonce de la délivrance du peuple Juif.

Cette annonce est –selon la lecture de nos Sages- répétée à travers quatre verbes qui se prolongent sur un cinquième –le *Netsi'v* relèvera cette particularité-.

On distingue traditionnellement ces quatre verbes comme étant :

- *Ve-otseti* – VI, 6
- *Ve-itzaleti* – VI, 6
- *Ve-ga'alti* - VI, 6
- *Ve-lakah'ti* – VI, 7

Le commentaire du *Netsi'v* va s'attacher à expliquer la particularité de chacun de ces verbes, la raison pour laquelle nos Sages ont décidé de les « célébrer » à travers quatre coupes de vin, et le pourquoi de ce cinquième verbe –ou cinquième verre- qui prend un statut particulier : si le cinquième verre est une *mitzva*, il n'est pas une obligation...

Dans son commentaire sur le verset VI, 6, le *Netsi'v* propose la démarche suivante : les quatre étapes énumérées décrivent le plan divin pour faire évoluer progressivement un peuple d'esclaves, *épaissis* par quatre cents de labeur a un peuple capable d'écouter la voix divine un peu plus d'une année plus tard, au pied du mont Sinai.

Ainsi, le **premier** verbe « et je vais vous extraire de la souffrance de l'Egypte » est une première étape, la plus basique : la fin du labeur, la fin du travail de forçats. Le *Netsi'v* identifie cette étape au verset VIII, 28, après la plaie de la vermine¹.

Le **deuxième** verbe « je vais vous délivrer de la servitude » décrit une seconde étape qui s'achève au verset IX, 35. A partir de maintenant, *Par'o* bien que ne libérant pas encore les hébreux, les affranchit de leur rôle d'esclaves et leur reconnaît une entité propre².

A partir de ce moment, le peuple, affranchi, peut enfin s'élever et s'affiner pour arriver à la **troisième** étape – troisième verbe « je vais les délivrer » : la sortie d'Egypte proprement dite, atteinte avec l'ultime plaie, la mort des premiers-nés.

---

¹ Le *Netsi'v* identifie cet événement au verset VIII, 28 car à partir de ce moment-là, l'entêtement de *Par'o* se résume à ne pas renvoyer les Hébreux d'Egypte. Il fait, de plus, remarquer que cet enseignement est corroboré par le Talmud dans *Rosh-hashana* 11.

² Le *Netsi'v* le déduit d'une lecture attentive des versets. A partir de ce verset, *Par'o* ne parle plus du « peuple » de manière indéterminée, mais des Hébreux, les désignant nommément.

Le **quatrième** verbe « et je vous adopterai comme peuple » se réalise au Mont Sinai, lors du don de la Torah.

Quatre verbes, quatre étapes qui décrivent la longue et lente progression d'un peuple depuis le statut d'esclaves jusqu'au statut d'un peuple apte à écouter la parole divine.

Quatre verbes, quatre étapes, mais pourquoi quatre verres de vin, demande le *Netsi'v*. C'est que le vin est l'aliment qui symbolise mieux le changement : il rend joyeux ou triste, gai ou mélancolique ; bref, il fait changer d'état...

Qu'en est-il du cinquième verbe, cinquième verre ? Le *Netsi'v* l'identifie dans le verset VI, 7 « et vous saurez que Je suis l'Eternel votre Dieu »³. Voilà la cinquième étape : la connaissance de Dieu. Et pour le *Netsi'v*, ce cinquième verbe est bien rendu par l'aspect non-obligatoire du cinquième verre : s'il est une *mitzva* d'atteindre ce niveau, il ne saurait être obligatoire : on ne peut avoir une telle exigence de tout un peuple, cela reste l'apanage d'une élite !

והוצאתי אתכם וגו' . ביאר ארבע
לשונות של גאולה שידוע שקבעו חז"ל עדס ארבעה
כוסות של יין . ויש להסביר ענין ד' לשונות . וגם
הלא יסה הקשה במדכי ס' ע"ס למה זה קבעו
ארבעה כוסות של יין ולא ארבעה מיני לחם או בשר
וכדומה . והנה תראה בע"ס דקי"ז ח"ר כום חזיטאי
אומר עליו הלל הגדול . והובא טעם זו ברי"ף ורמב"ם
וש"ע שמאז לשנות כום ה' ואיס לעיכובא . והוא שלא
ממ"כ או כי נריך להיות חובה או לא יבוא כלל . אבל
הענין . דמוטכל פשוט . הוא שא"ח לנייב שיבא איש סמוני
שהוא כעבד כעני עומד בעבודת חומר ולבנים ועלם
במשך מוטע למעלה ישראל ראוי לעמוד במעמד הר
סיני לקבל התורה במורא גדול של גלוי עביטה .
וע"כ מדרש להטלות דעתו וללמו של האדם לאס לאס .
וק' הים בישראל שהיו מגושמים בצורה ובדעת ומחשלו
במשך מוטע עד שהגיעו לה"ס . וסייט ד' לשונות של
גאולה . מתחלה והוצאתי אתכם מתחת סבלות

³ Il est, en cela, en opposition avec les *rishonim*, qui identifient la cinquième étape dans le verbe « et je vous amènerai dans ma terre » au verset VI, 8.

מצרים . שהוא עסק חומר ולבנים שיאלו מזם משעה
שהגיעו למכת ערוב כמו שיבואר להלן ח' כ"ה . ועדיין
היו בחזקת משועבדים לעבדות עד שהגיעו למכת
ברד שאז החל להוקיר את ישראל כמו שיבואר להלן
ס' ל"ה . וע"ז כתיב והצלתי אתכם מעבודתם .
הרי נחשלו עוד אלמס ודעמס לשנח . ועדיין היו
חתת משרת המלכה ודעת המלך עליהם . ובמכת
צבורות הגיעו למעלה בני חורין ע"ז כתיב והאלתי
וגו' . אח"כ העלה אותם הקב"ה למעלה ולקחתיו
אתכם לי לעם וגו' . וקצמו לזכרון ארבעה כוסות
באשר שאין דבר מאכל ומשקה משנה תואר פניו
ודעתו של אדם כמו שתיית יין המשמח לב ומעב
גהה . וזוה יבואר יפה פניו כוס חמישי להלן במקרא
הסמוך :

וידעתם כי אני ה' . הוא הנסחה
אחרת . ולשון חמישי של מפלס . שכל כך חשלו בדעת
עד שהגיעו למדרגה של וידעתם היינו דבקות ודעת
אלהים . וכיב"ז מתפרש להלן פ"ז ו' . והדבר נקוב
שיבי' בזמן מאוחר ממדרגה הקודמת כמו הלשוטת
הקודמים . והי' זה משעת מ"ח ואילך (ב) וראוי
לדעת שהנסחה ז' אין הסי' שיבי' כל ישראל בזה
הבחינה . דזה א"ל שיתסג אומה שכל אשיה יהיו
משוקעים בדעת אלהים . אלא הסי' שיבי' בכס הרבה
אשוי מעלה . ובדיש ס' ויקרא ציארט עפ"י מ"ר דעל
אלה אשוי מפלה כתיב אדם אחד מאלף מלאתי . והיינו
שציארט ענין ד' כוסות שגתנו כל ישראל בטרחתם
ובדעתם מכאשר היו . גד' מדרגות . אבל יש עוד
טם חמישי נגד זה הלשון של וידעתם וגו' ובאשר
אין חובה לכל ישראל להגיע לזה המדרגה . ע"כ
זה הכוס הוא מטה ולא חובה . ועי' מש"כ להלן פ"ז
ו' :